

Булінг. Що необхідно знати

Відповідно до п. 3¹ ст. 1 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. (далі – Закон), **булінг (цькування)** – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу є:

1. систематичність (повторюваність) діяння;
2. наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
3. дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Винними у вчиненні булінгу можуть бути визнані учасники освітнього процесу, якими є:

- здобувачі освіти;
- педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники;
- батьки здобувачів освіти;
- фізичні особи, які провадять освітню діяльність;
- інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється закладом освіти (ст. 52 Закону).

За вчинення булінгу передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу, громадських робіт або виправних робіт (ст. 173-4).

При цьому за вчинення булінгу малолітніми особами або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років несуть відповідальність батьки/законні представники винного.

Правопорушення оформлюється протоколом. І вже є достатньо рішень, винесених за цією статтею. Проте більшість з них об'єднує те, що протоколи оформлюються не належним чином і суд їх повертає для доопрацювання. Так, в протоколі про адміністративне правопорушення поряд з іншим повинно бути зазначено місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення, яка повинна відповідати ознакам складу адміністративного правопорушення. До протоколу повинні бути додані докази вчиненого правопорушення (наприклад, відео- аудіозапис, письмові докази тощо).

Законом передбачено обов'язок як здобувачів освіти, так і педагогічний персонал повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу, свідком яких вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб. Батьки/законні представники мають право повідомити керівництво про факти булінгу.

В свою чергу керівник закладу освіти повинен забезпечити створення безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу, у тому числі:

- розробити, затвердити та оприлюднити план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу в закладі освіти;

- розглядати заяви про випадки булінгу здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видавати рішення про проведення розслідування; скликати засідання комісії з розгляду випадків булінгу для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживати відповідних заходів реагування;

- забезпечити виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу;

- повідомляти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу в закладі освіти.

Консультація підготовлена фахівцем відділу «Новоушицьке бюро правової допомоги» Кам'янець-Подільського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в рамках загальнонаціонального правопросвітницького проекту «Я МАЮ ПРАВО!», що має на меті підвищити юридичну грамотність українців, сформувати нову правову культуру в суспільстві та навчити громадян відстоювати свої права. Нагадаємо, що безкоштовні консультації з правових питань, роз'яснення законодавства (для всіх без винятку категорій громадян), а також безоплатні послуги захисту та представництва в суді (для незахищених категорій громадян) можна отримати у центрах з надання безоплатної вторинної правової допомоги або бюро правової допомоги. Дізнатися адресу найближчого до Вас центру чи бюро можна, зателефонувавши за номером 0 800 213 103 (єдиний контакт-центр системи безоплатної правової допомоги в Україні; цілодобово та безкоштовно в межах України).